

In accordance with the implementation regulations introduced by DPP-2006, the offset proposal is submitted by the applicant company in the submission of the main offer. It includes Offset Obligation and consists of Technical Offset Offering (Commercial Offset Offer) and Commercial Offset Offer (Off Offset Offering).

Acquaintance with the offset proposal is carried out simultaneously with the main contract. The proposal is being reviewed in two stages, the Procurement Management and the Contract Negotiation Committee of India, with the involvement of representatives of DOFA. After examining the proposal, the final decision is taken. In this case, the evaluation of the proposal on the offset part of the contract does not affect the process of selecting the winner in relation to the main subject of the transaction. However, signing a contract with the winning company is made only after the positive verdict of the committee for the approval of contracts for the offset part of the main offer.

The offset transaction market is a complex and large-scale mechanism. The Indian offset policy experience is an illustration of the state's desire to introduce effective schemes for the use of the potential of military-technical cooperation with the leading countries of the world to increase the level of development of its own economy and defense industry enterprises.

Keywords: offset, military-technical cooperation, defense-industrial complex, armament and military equipment, military goods and dual-use goods.

УДК 355/359-5/-9

В. В. ПЕТРОВ

ПРИНЦИПОВІ ВІДМІННОСТІ СТРАТЕГІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ США «ТРАМПОВСЬКОГО ПЕРІОДУ»: ФЕНОМЕН НОВОГО ІЗОЛЯЦІОНІЗМУ

Проаналізовані концептуальні і прикладні аспекти Стратегії національної безпеки США, ухваленої Адміністрацією 45-го Президента США Дональда Трампа з точки зору актуального та потенційного впливу цієї Стратегії на американську геополітику та позиціонування України у цій політиці геополітичного суперництва.

© ПЕТРОВ Валентин Володимирович – кандидат політичних наук, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту інформатики і права Національної академії правових наук України

Ключові слова: США, стратегія, Стратегія національної безпеки, геополітика, ізоляціонізм.

Петров В. В. Принципиальные отличия Стратегии национальной безопасности США «трамповского периода»: феномен нового изоляционизма

Проанализированы концептуальные и прикладные аспекты Стратегии национальной безопасности США, принятые Администрацией 45-го Президента США Дональда Трампа с точки зрения актуального и потенциального влияния данной Стратегии на американскую геополитику и позиционирование Украины в этой политике геополитического соперничества.

Ключевые слова: США, стратегия, Стратегия национальной безопасности, геополитика, изоляционизм.

Petrov Valentyn. Fundamental differences of National security strategy by Donald Trump. Phenomenon of new isolationism

The conceptual and applied aspects of the National security strategy adopted by Administration of 45-th President USA Donald Trump in terms of its actual and potential influence to American geopolitics and Ukrainian positioning in geopolitical competition are examined In the article.

Keywords: USA, strategy, national security strategy, geopolitics, isolationism.

Тією або іншою мірою, у тих або інших вимірах та іпостасях, до «Доктрини Монро», тобто політики регіонального ізоляціонізму й гегемонізму, зверталися президенти США Улісс Грант, Теодор Рузвельт, Джон Кеннеді й Рональд Рейган. Президенту Джону Кеннеді ця Доктрина допомогла зокрема чітко окреслити геополітичні підстави американського спротиву радянській інтервенції в Центральній Америці, широко відомій як «Карибська криза».

Стратегія національної безпеки (далі — СНБ) Дональда Трампа насправді далека від класичного ізоляціонізму, оскільки вона апелює до кожного регіону світу, формулює підтримку глобальних спільнот і постійно підкреслює важливість американського лідерства в мультилатеральних інститутах. Описуючи «четверту опору» американської впливовості, СНБ вказує: «Сполучені Штати повинні очолювати багатонаціональні організації і брати в них участь, оскільки вони формують багато правил, які впливають на інтереси та цінності США»¹.

Хоча зовні подібні формулювання засвідчують ангажування США в діяльність міжнародних безпекових організацій, що фак-

тичним запереченням політики ізоляціонізму, однак деякі принципи вчинки Адміністрації Трампа все ж таки засвідчують ознаки американського неоізоляціонізму нового типу.

Одним з таких спірних рішень є, наприклад, вельми спірне рішення про визначання Адміністрацією Трампа Єрусалиму столицею держави Ізраїль. Як відомо, голосування цього питання в ООН вказало на те, що США опинилися тут у фактичній ізоляції. Лише 9 мікродержав («бананових республік») підтримало США в цьому контroversійному проізраїльському рішенні, тоді як 128 виступило проти, 35 — утрималися, а 21 — не голосувало (серед них і Україна)².

У тому ж стилі витримана ревізія Адміністрацією Д. Трампа попередньо укладених його попередником-демократом Б. Обамою міжнародних домовленостей. Як відомо, ця Адміністрація поспішила, зокрема, розірвати попередні домовленості щодо підписання Угоди Тихоокеанського стратегічного партнерства (The Trans-Pacific Partnership), а також вийшла з угод щодо протидії глобальному потеплінню (The Paris Climate Accords). Відтак, намітилося дуже небезпечно для світового порядку відмежування політики США від політики ЄС та інших регіональних угруповань.

Іншим прикладом неоізоляціонізму США в період президентства Д.Трампа є контroversійна міграційна політика США. 19 вересня 2016 року 193 країни-члени ООН одногосно прийняли низку зобов'язань, відомих як Нью-Йоркська декларація щодо біженців та мігрантів³. У заяві було запропоновано започаткувати процеси створення двох міжнародних угод (Global Compacts): однієї — щодо біженців, а іншої — щодо «безпечної, упорядкованої та регулярної міграції» (Global Compact on Migration (GCM)). Однак, 3 грудня 2017 року Державний департамент США заявив, що США є першою, і наразі єдиною у світі країною, щоб вийшла з глобальної угоди щодо процесу міграції, оскільки така угода «може підірвати суверенне право Сполучених Штатів на здійснення [власних] імміграційних законів та забезпечення [власних] кордонів»⁴.

Нова Стратегія національної безпеки про «ревізійніські» держави як супротивників нового світового порядку.

Від моменту закінчення Другої Світової війни, з 1945 року США не тільки слідували своїм національним інтересам, але й підтримували «міжнародний світовий порядок». Здійснювалася ця функція (місія) через створення та підтримку міжнародних економічних й політичних інститутів та глобальних організацій включно з ООН, Великою Сімкою, двосторонніми та регіональними організаціями безпеки, включаючи Північноатлантичний альянс (НАТО). Ще важливіше значення мав фактор м'якої сили: встановлення та підтримання ліберальних економічних, культурних та політичних норм⁵.

Тож не дивно, що проблема «міжнародного світового порядку» та країн, які насмілюються кидати виклик і цьому порядку й світовому лідерству США, перебуває постійно в центрі уваги трамповської СНБ, у якій Комуністичний Китай та Російська Федерація окреслені як «ревізіоністські держави» («a revisionist power»).

США безумовно турбує перспектива створення у регіоні . який нова СНБ окреслює як «Індо-Пацифік» (вперше таке позначення почала вживати Гілларі Клінтон) стратегічного трикутника «Індія-Китай-Росія».

Вперше ідею такого важливого для геостратегічного майбутнього нової Росії «трикутника» Москва — Делі — Пекін виразно артикулював наприкінці 1998 року в неофіційній обстановці, після завершення переговорів в Делі з тодішнім індійським прем'єром Аталом Біхарі Ваджаї, колишній директор Інституту Сходознавства, директор Служби зовнішньої розвідки й прем'єр-міністр Росії Євген Примаков, якого вважають духовним вчителем Володимира Путіна. В подальшому ця ідея отримала розвиток в ході чисельних офіційних та неофіційних контактів між учасниками цього потенційного угруповання (Союзу Трьох), небезпечного для виконання США глобальної лідерської ролі⁶. Адже такий «трикутник» й мав би стати, за задумом Є.Примакова, логічною відповіддю на необґрунтовані, на його думку, претензії США на одноосібне виконання ролі «глобального поліцейського» (globocop).

Пропозиція Є. Примакова була звичайною «пробною кулею», бо російський прем'єр не міг на той час не розуміти, що для ство-

рення подібного тристороннього альянсу існує аж надто багато перешкод. Зокрема, у відносинах КНР — Індія й тоді й досі є неврегульованими прикордонні питання. Обидві країни вели й ведуть боротьбу за лідерство в Азії.

Реакція Китаю на пропозиції Є. Примакова вже тоді, у 1998 році, була більш ніж різкою. Офіційний представник МЗС КНР роз'яснював тоді: «Китай проводить незалежну і самостійну зовнішню політику. Виступаючи за співпрацю з Росією і будь-якими іншими державами, Китай не збирається вступати з ними в блоки або альянси». Адже у Пекіні прекрасно розуміли, що створення антизахідного стратегічного альянсу з Росією автоматично позбавить Китай західних інвестицій, необхідних для продовження економічних реформ.

Якщо щось і могло б спонукати ці країни до створення потрібного союзу, так це бажання протистояти диктату США й Об'єднаного Заходу, що виразилося, зокрема, в їх схожому ставленні до американо-британських ударів по Іраку в 2003 році (насправді мова йшла про ситуативний альянс, до якого увійшла й Україна).

Ще раніше ідею «стратегічного трикутника» та «постамериканського світу» підсилили теракти 11 вересня 2001 року, які опосередковано вказали на неспроможність США одноосібно впоратися з терористичною загрозою. До того ж, ісламський тероризм турбує усіх учасників «трикутника» не абстрактно, а цілковито конкретно. Китай, зокрема, має проблему ісламського сепаратизму в Сінцзяні, яку він класифікує як вияв тероризму. Індія має свої проблеми в Джамму і Кашмірі. Росія намагається подолати сили тероризму в Чечні та Дагестані. Звідси випливала, у свою чергу, ідея об'єднання на спільній платформі антитероризму трьох «незахідних супердержав» (the three major non-Western powers)⁷.

Коли 7 вересня 2009 року президент Б. Обама проголосив «перезавантаження» американсько-російських відносин, це було сприйнято путінсько-медведєвською Росією як відхід США від активної політики в Центральній та Східній Європі й сигнал до заповнення геополітичного вакууму. Тим більше, що напередодні,

на грудневому саміті НАТО в Бухаресті Україні й Грузії було офіційно відмовлено у наданні Плану дій для набуття членства в НАТО.

Наслідком «перезавантаження» стало, зокрема, проголошення «стратегічного партнерства НАТО-Росія під час дводенного саміту НАТО в Лісабоні 19-20 листопада 2010 року, що в Росії розцінили як довгоочікувану кульмінацію процесу встановлення нового пост-Ялтинського устрою в Європі.

Окрім стратегічного партнерства між НАТО і Росією, захопленням для путінських геостратегічних амбіцій стало також стратегічне німецько-російське партнерство, яке у Москві розглядали як новий поділ Європи на зони впливу Німеччини (Європейського Союзу) та Росії (Східної Європи), який мав відтворювати лінію поділу, відому із секретних протоколів до угоди Ріббентроп — Молотов.

Інституційним підґрунтям стратегічного «Союзу Трьох» стали, до певної міри, такі організацій як Шанхайська організація співробітництва (ШОС; SCO) та БРІКС (BRICS).

Ще одним геополітичним викликом й фактором потенційного зближення для всіх учасниць «Трикутника» стала військова присутність США в Центральній Азії та Афганістані.

Однак, й досі не вдалося здолати клімат взаємної недовіри між Індією та Китаєм. Ще Джавахарлал Неру розглядав Китай як загрозу, оскільки індійська і китайська культури впродовж сотень років конкурували за впливи в регіонах Центральної Азії, Тибету, Бірми та країн Південно-Східної Азії. Індія та Китай як два геоекономічних й політичних суперника борються за одні й ті ж самі ринки. Індія вважає, зокрема, Центральноазійський регіон своїм «розширенням», тоді як для Китаю це «стратегічний задвірок».

Індію передусім турбує китайська стратегічна ініціатива, відома як «Китайський пояс» та «Новий шовковий шлях» (Belt&Road Initiative — B&RI), відома також під назвою «Один пояс — Один шлях» (One Belt&One Road — OBOR), особливо враховуючи той факт, що дана ініціатива передбачає істотне зближення Китаю з Пакистаном на засадах розбудови Китайсько-Пакистанського економічного коридору (China-Pakistan Economic Corridor

(СРЕС), який, до речі, удостоївся згадки в трамповській СНБ. Не випадково трамповську СНБ Індія вітала у пришвидшеному режимі⁸.

Глобальний саміт В&RІ (14-15 травня 2017 року) в Пекіні наочно продемонстрував Вашингтону масштаб претензій Пекіну на світове лідерство. Саме на цих індо-пакистанських суперечностях «грає» адміністрація Дональда Трампа, яка наприкінці 2017 — на початку 2018 року серйозно охолодила стосунки з Пакистаном, навіть відмовивши йому у безпековій допомозі, призначеній на боротьбу з афганським Талібаном.

З допомогою Китаю Пакистан розбудовує на південному заході Арабської затоки порт Гватар. По той бік Індійського океану з допомогою Китаю йде розбудова порту й китайської військово-логістичної бази Джібуті (Еритрея). У сусідньому Судані Китай також відіграє активну роль, нашттовхуючись на суперечності з Індією, яка також ангажована до розвитку нафтового сектору Судану.

Хоча Індія намагається продемонструвати свою військово-морську могутність в Індійському океані і час від часу проводить спільні військові навчання з США в стратегічній протоці Малакка, щоб викликати у Китаю «стратегічну розгубленість», КНР розробляє у відповідь свою стратегічну альтернативу, намагається проникнути в Індійський океан через М'янму.

Попри весь спротив США та Індії, Китай, ймовірно, не відмовиться від свого стратегічного альянсу з Пакистаном. Це та «основна карта» Китаю, яка дозволяє заблокувати впливи Індії як азіатської потуги окрім того, розігравши карту Пакистану, Китай прагне утримувати Індію в регіоні Південної Азії.

Амбіції Китаю щодо набуття статусу великої держави не лише залежить від його сильної економіки, але також і його дипломатії. Серед цих впливів не останню роль відіграє публічна дипломатія. Кидається зокрема в вічі той факт, що оприлюднення нової СНБ США спонукала головного редактора зовнішньополітичного видання КНР «Global Times Russia» Ху Сіцзиня наприкінці 2017 року двічі (22 й 29 грудня) у відеоформаті звернутися до російської аудиторії з закликом відмовитись від ідеї, що США

коли-небудь зрозуміють і сприймуть Китай і Росію. Китайський редактор вважає: «Росіянам не варто надавати особливого значення критиці або похвали Заходу, робіть те, що вважаєте за потрібне. Нинішня політична критика Заходу на адресу Москви анітрохи не змінилася і залишилася такою ж, як і за часів Радянського Союзу. Росії як і раніше приписують «диктатуру» і «автократію»⁹. Позиція китайського стратега публічної дипломатії зводиться до трьох ключових тез:

1. Абсолютно не важливо, в чому конкретно США будуть звинувачувати Китай і Росію.
2. Пекіну і Москві необхідно відмовитися від ідеї, що США їх зрозуміють і сприймуть.
3. Вашингтон боїться російського ядерного озброєння і не зупиниться доти, поки Росія не матиме ядерного потенціалу сумірного з американським.

Після декількох зустрічей Дональда Трампа з Сі Цзінь Піном склалася ілюзія виходу американсько-китайських відносин вийшли на новий рівень співробітництва. Заходи, досягнуті в рамках цих переговорів, інтерпретувалися американськими медіа як дипломатичні перемоги американського лідера, який нібито залякав або підкупив «китайського дракона».

Проте, судячи із заяв китайського МЗС в відповідь на нову СНБ США, «приручення Китаю» Д. Трампом не відбувся і напевно не відбудеться. Більш того, дії американського Президента підвели китайську сторону до думки, що потрібно взагалі відмовитися від надії на взаємне порозуміння, тобто на адекватне сприйняття США китайських геополітичних амбіцій.

Підтримання США «міжнародного світового порядку» та місії світоча демократії, прав людини та вільноринкової економіки стає дедалі важчим завданням, а геополітичних конкурентів-ревізіоністів стає дедалі більше.

За цих умов істотно зростає роль і значення таких країн як Україна, перебування яких у стані геополітичної невизначеності, у «сірій геополітичній зоні», має невтішні наслідки не тільки для самої України. Її балансування між альтернативними військово-політичними угрупованнями в умовах їх непримиренної

боротьби за геополітичні впливи є небезпекою передусім для країн Заходу на чолі зі США. Саме ця загроза і саме ця геополітична ситуація мають стати вирішальними аргументами на користь пришвидшеного вступу України до НАТО та ЄС та інших підтримуваних США як лідером Західного Світу союзів та альянсів.

Не менш привабливими, але більш реалістичними, є сценарії отримання Україною статусу «основного союзника США поза НАТО» або укладання тристороннього пакту на базі Будапештського меморандуму, хоча цей документ важко розцінювати як повноцінний міжнародний договір.

1. *National Security Strategy*. December 2017 URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf/> (дата звернення 22.03.2018). 2. *Petras J.* President Trumps Jerusalem-decision: the-end of hegemony? // UNZ. January 1, 2018. URL: <http://www.unz.com/jpetras/president-trumps-jerusalem-decision-the-end-of-hegemony/> (дата звернення 22.03.2018). 3. *Refugees and Migrants*. New York Declaration. URL: <http://refugeemigrants.un.org/declaration/> (дата звернення 22.03.2018). 4. *U. S. Ends Participation in the Global Compact on Migration*. Press Statement Rex W. Tillerson, Secretary of State. Washington, DC. December 3, 2017. URL: <https://www.state.gov/secretary/remarks/2017/12/276190.htm/> (дата звернення 22.03.2018). 5. *Mazarr, Michael J.* Rhoades, Ashley L. Testing the Value of the Postwar International Order. RAND Published Research. Research Reports. URL: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2226.html/ (дата звернення 22.03.2018). 6. *Вохонский Б.* Пекин подвел Примакова. КНР отказалась вступить в связь с Дели и Москвой // Коммерсант. 1998. № 240. С. 4. URL: <https://www.kommersant.ru/doc/211101/> (дата звернення 22.03.2018). 7. *Yang Sheng.* China, India, Russia to fight terrorism // Global Times. 2017/12/11 URL: <http://www.globaltimes.cn/content/1079806.shtml/> (дата звернення 22.03.2018). 8. *Raja Mohan C.* How India can negotiate Trump's world // Indian Express. 2017. December 25. 9. *Global Times Russia.* 2017. 29 грудня. URL: https://www.facebook.com/GlobalTimesRussia/?hc_ref=ARRrh5OPtkfbrN62ao3S_YPhv3MKQM3C_6dWEcqPLQcNq5x-AWC7jli6w9HIId1sN_Lo&fref=nf/ (дата звернення 22.03.2018).

***Petrov Valentyn.* Fundamental differences of National security strategy by Donald Trump. Phenomenon of new isolationism**

The conceptual and applied aspects of the National security strategy adopted by Administration of 45-th President USA Donald Trump in terms of its actual and

potential influence to American geopolitics and Ukrainian positioning in geopolitical competition are examined In the article

Policy of regional isolationism is not something new for US foreign policy. Many times in its history the USA referred to such an option in dependence on international political and security environment. Historically — such a behavior predicted two World wars, also it was in place during the hardest periods of the Cold war — during presidency of J. Kennedy and R. Reagan.

National security strategy issued by Donald Trump in fact is quit far from classical isolationism. It appeals practically to all regions of the world, supports international institutions and frameworks under the US leadership. From one side such an approach does not correspond to isolationism policy, but some actions of US government indicate us that we face neo-isolationism of new type. For example only 9 states have supported US decision to recognize Jerusalem as a capital of Israel.

Another example is revision of international agreements achieved by predecessors — cancellation of the Trans-Pacific Partnership, withdraw from The Paris Climate Accords. Quite controversial was the decision to revise migration policy. In December 2017 US Department of State has declared that the USA are abandoning so called Global Compact on Migration — UN launched international treaty. At the present moment US is the only nation that refused from participation in this treaty initiated in 2016. US Department of State considers that this treaty undermines the USA state sovereignty and their right to secure borders.

Since the end of WW II the US are not only following their national interest, but also support international world order — on its own or through various international institutions such as UN, G7, various regional organizations and alliances including NATO. Importance of so called soft power is also growing.

So, of course issue of states that may challenge US world leadership and new world order is being a subject of new National Security Strategy. In this context Communist China and Russian Federation are described as revisionist power, US of course are focused on possibility of establishment in India-Pacific region of new strategic triangle — India-China-Russian Federation.

Idea of such an Alliance is not new. First it has been offered by Russian Federation in 1998. Initially it faced opposition both from India and China. These states has border disputes, moreover China has estimated such an initiative as an attack on their independence and state sovereignty.

Nevertheless, after terrorist attacks 9/11 and further announces war on terrorism that indicated inability of US to manage global security challenges on its own the idea of alliance between India, China and Russian Federation has been renewed. The fact that all abovementioned countries were facing similar security challenges such as Islamic terrorism and separatism only facilitated the idea of joining the three major non-western powers on the ground of antiterrorism. Shanghai Cooperation Organization has become an institutional background for this alliance.

So US foreign policy in the region is focused on dismantling possible cooperation between abovementioned key players, by all available means, using traditional historic contradictions between key stakeholders.

Under such conditions support of new world order becomes more and more difficult task for US. So called revisionist powers become more active. Role of such countries as Ukraine, that at the current stage are balancing in grey geopolitical zone, is rising. From one side our current geopolitical situation is challenge for Ukraine's national security, from another — it is an opportunity. It can be a decisive argument for fast European and Euroatlantic integration of our country in order to guarantee our contribution to the Western World.

Keywords: USA, strategy, national security strategy, geopolitics, isolationism.

УДК 323:351+316.77

П. В. КРИСЯК

ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКИЙ ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НА НАСЕЛЕННЯ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН (НА ПРИКЛАДІ РОЗГОРТАННЯ «КУЛЬТУРНИХ» ЦЕНТРІВ У ЄВРОПІ)

Розглянуто особливості інформаційно-пропагандистського впливу Російської Федерації на населення європейських держав через «культурні» центри, створювані на їхній території, а також діяльність таких «культурних» центрів на тимчасово окупованих територіях України.

Ключові слова: інформаційно-пропагандистський вплив, інформаційна війна, Російська Федерація, російська гібридна агресія, російська пропаганда, «культурні» центри.

Крысяк П. В. Информационно-пропагандистское воздействие Российской Федерации на население зарубежных стран (на примере развёртывания «культурных» центров в Европе)

Рассмотрены особенности информационно-пропагандистского воздействия Российской Федерации на население европейских государств через «культурные» центры, создаваемые на их территории, а также деятельно-